

1. פרשת כי תצא כב:ה

(ה) לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה כי תועבת ה' אלהיך כל עשה אלה:

2. רש"י פרשת כי תצא כב:ה

לא יהיה כלי גבר על אשה - שתהא דומה לאיש כדי שתלך בין האנשים, שאין זו אלא לשם ניאוף:

ולא ילבש גבר שמלת אשה - לילך ולישב בין הנשים. דבר אחר שלא ישיר שער הערוה ושער של בית השחי:

כי תועבת - לא אסרה תורה אלא לבוש המביא לידי תועבה:

3. תלמוד בבלי מסכת נזיר דף נט.

...ותנא קמא, האי לא ילבש גבר מאי דריש ביה? מיבעי ליה לכדתניא: לא יהיה כלי גבר על אשה - מאי תלמוד לומר? אם שלא ילבש איש שמלת אשה ואשה שמלת איש, הרי כבר נאמר תועבה היא, ואין כאן תועבה! אלא, שלא ילבש איש שמלת אשה וישב בין הנשים, ואשה שמלת איש ותשב בין האנשים...

4. רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק יב הלכה י

לא תעדה אשה עדי האיש כגון שתשים בראשה מצנפת או כובע או תלבש שריון וכיוצא בו או שתגלח ראשה כאיש, ולא יעדה איש עדי אשה כגון שילבש בגדי צבעונין וחלי זהב במקום שאין לובשין אותן הכלים... הכל כמנהג המדינה, איש שעדה עדי אשה ואשה שעדתה עדי איש לוקין...

5. כסף משנה הלכות עבודה זרה פרק יב הלכה י

... ולא הצריך שישב איש בין הנשים או האשה בין האנשים...

6. ספר החינוך מצוה תקמב - שלא תעדה אשה עדי איש

... משרשי המצוה להרחיק מאומתנו הקדושה דבר ערוה... ואין ספק כי אם יהיו מלבושי האנשים והנשים שוים, יתערבו אלו עם אלו תמיד ומלאה הארץ זמה...

7. שו"ת מהר"י מינץ סימן טו

...על דבר לבישת הפרצופים שנהגין ללבוש בחורים וגם בתולות זקנים עם נערים בפורים. הנה ראיתי שכבר פסק להתיר... מהר"ר אליקים סג"ל יצ"ו והוציא כאור משפטו כאשר נמוקו עמו. וראיותיו מוכיחין עליו כאלו יצאו מפי הגבורה ע"כ המהרהר אחריו כמהרהר אחר השכינה אף אני אמרתי להביא ראיה להתיר... דמצוה ליתן טעם ולהביא ראיה מה ראו על ככה גדולי' וחסידי' עולם ז"ל שנתגדלתי אצלם אשר ראו בניהם ובנותיהם חתניהם וכלותיהם לובשין אותן פרצופים ושינוי בגדיהם מבגדי איש לבגדי אשה וכן להיפך. ואם היה ח"ו נדנוד עבירה חלילה וחס להם לשתוק ולא ימחו וכל"ש וק"ו באיסור לאו אלא ודאי היה להם ראיה וסמך שהיתר גמור הוא ואין בלבוש זו הרהור עבירה... שאסור לאיש לראות במראה. ונראה כי הטעם משום לא ילבש גבר שמלת אשה... ומיהו אינו אסור כי אם להתנאות דעבר משום לא ילבש גבר אבל להסתפר ולגלח או משום מיחוש עינים ודאי מותר ובוחן לבות יודע... עוד נמצא בתשוב'... בשם ריב"א שכל מאכל שחוטפין הבחורים משום שמחת פורים... אין בו משום גזל אבל קודם לכן וכן אחר כך יש בו משום גזל ועובר על לא תגזול מ"מ בזמנו משום שמחת פורים לא אקרי גזל כיון שאינו עושה על מנת לגזול ולהרויח אלא משום שמחת פורים הכי נמי נדון דידן לא שנא כיון שאינו מכוון לניאוף אלא לשמחת פורים וכמו שלא עשו גדר התם לענין גזילה כיון שאינו נוהג כי אם ב' לילות ויום אחד הוא הדין נמי הכא דגזל ועריות יצר אחד להן ואין להאריך בדרוש זה...

8. של"ה מסכת מגילה פרק נר מצוה

יז. בתשובת ר"י מינץ סימן ט"ז כתב, דמותר ללבוש פרצופים ולשנות בגדיהם מבגדי איש לבגדי אשה, וכן להיפך. מאחר שאין מתכוונים אלא לשמחה בעלמא, הוא הדין לבישת כלאים דרבנן. אבל אני אומר, לאו משנת חסידים הוא ושומר נפשו ירחק מזה ללבוש כלאים אפילו דרבנן, או לחטוף מחבירו שלא ברשותו, כי זה הוא שמחת הוללות, וכבר כתבנו (אות יז) לשמוח בשמחה של מצוה.

9. ספר יראים סימן שפה, שפו [דפוס ישן - צו]

הלכך יזהר אדם שלא יתקן בתקוני נשים והכל כמנהג המקום... וללבוש אפי' עראי ודרך שחוק אסור שהרי לא חלק הכתוב בין קבע לעראי ולפי שראיתי בני אדם שלובשים מלבושי נשים עראי לשחוק והוקשה בעיני כתבתי כן.

10. שולחן ערוך יו"ד הלכות לא ילבש גבר שמלת אשה קפב:ה

לא תעדה אשה עדי האיש, כגון שתשים בראשה מצנפת או כובע או תלבש שריון וכיוצא בו (ממלבושי האיש לפי מנהג המקום ההוא), (טור) או שתגלח ראשה כאיש. ולא יעדה איש עדי אשה, כגון שילבש בגדי צבעונים וחלי זהב במקום שאין לובשין אותם הכלים ואין משימין אותו החלי אלא נשים. הגה: ואפילו באחד מן הבגדים אסור, אף על פי שניכרים בשאר בגדיהם שהוא איש או אשה (ב").

11. ב"ח יו"ד קפב:ה

לא תלבש אשה וכו'. דברי רבינו בדין זה סתומים דמשמע דבכל ענין אסור ואינו כן אלא יש היתר... שאין איסור אפילו בדבר שהוא נוי וקישוט אלא אם כן באשה הלובשת בגדי איש להתדמות לאיש ואיש הלובש בגדי אשה להתדמות לאשה אבל אם לובשין כדי להגן מפני החמה בימות החמה ובימות הגשמים מפני הגשמים אין שם איסור... והא דתניא העברת שער מדברי סופרים כתנא קמא דרבי אליעזר בן יעקב דמפרש המקרא כפשוטו שלא ילבש איש מלבושים המיוחדים לנשים... לשבת בין הנשים לניאוף וכן אשה לשבת בין האנשים ואומר אני שרבי אליעזר בן יעקב נמי מודה בזאת לתנא קמא שאין מקרא יוצא מידי פשוטו עכ"ל... אבל הר"א ממין בספר יראים... ויש לתת לב על מה שנוהגים בפורים לשנות בגדיהם מאיש לאשה ומאשה לאיש ואין מוחה ולפי מה שכתבתי בדברים העשויין לנוי ולקישוט אסור לדברי הכל להתכונן כדי להתדמות וכבר השיב ה"ר יהודה מינץ ז"ל על זה כמבואר בתשובתו ואמר דכיון שאינו עושה כן אלא משום שמחת פורים אין בו איסור... ונראה לפע"ד דדבריו בזה דחויים המה ממ"ש הר"א ממין דאף בהשתאות של חתן וכלה איכא איסורא אלמא דאף מה שעושה משום שמחת מצוה אינו דומה לעושה כדי לינצל מן הצער... אבל לשמחת חתן וכלה ולשמוח בפורים כבר אפשר בהרבה מיני שמחה ולא יעבור על לאו דלא ילבש ואין ספק שאילו לא היו נעלמים מ"ש הר"א ממין בזה ממהר"ר יהודה מינץ לא היה כותב כן... ועוד דנמשך מזה שילכו האיש בין הנשים ואשה בין אנשים לניאוף... ואין עלינו לומר בזה אלא הנח להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזדיין... אבל כל ירא שמים יזהיר לאנשי ביתו ולנשמתים בקולו שלא יעברו על איסור לאו לא בפורים ולא בשמחת חתן וכלה ותבא עליו ברכה...

12. שולחן ערוך או"ח הלכות פורים סימן תרצו:ח

... הגה: ... ומה שנהגו ללבוש פרצופים בפורים, וגבר לובש שמלת אשה ואשה כלי גבר, אין איסור בדבר מאחר שאין מכוונין אלא לשמחה בעלמא; וכן בלבישת כלאים דרבנן. וי"א דאסור, אבל המנהג כסברא הראשונה. וכן בני אדם החוטפים זה מזה דרך שמחה, אין בזה משום לא תגזול, ונהגו כך, ובלבד שלא יעשו דבר שלא כהוגן על פי טובי העיר (תשובת מהר"י מינץ).

13. משנה ברורה סימן תרצו ס"ק ל

(ל) הראשונה - עין ביו"ד סימן קפ"ב שכתב שם הט"ז בשם הב"ח שיש לבטל מנהג זה הן בפורים או בשמחת נישואין וכל"כ באה"ג שם ואם כל המלבושים של איש רק מלבוש א' של אשה וניכרים הם אפשר שאין למחות בהם [פמ"ג] ועיין בכנה"ג ובשל"ה שהזהירו להרחיק מזה:

14. דברי מרדכי, פרשת כי תצא

תחפופות - יש מקילין בפורים ללבוש בגדי נשים לגברים, ולהיפך, ואין נוהגין כן...

כובע רוחב שוליים - שנועד להגנה מפני השמש, מותר לאיש ללבושו, כי אין כוונת הלובש לחבוש כובע כמו של נשים אלא כוונתו להגן מחום השמש.

מטרייה - יש מי שאומר שאסור לגבר להשתמש במטרייה הניכרת בצבעה כמיוחדת לנשים, משום "לא ילבש גבר" וכו', ויש מי שאומר שבדרך עראי מותר. והראיה: שאם יתקלקל שעון הזהב של אשתו והוא לוקחו לתיקון, מותר לו לענוד אותו על ידו עד שיגיע לחנות, ואין בזה משום "לא ילבש גבר". ולכן אם בימות הגשמים הלכה האשה עם בעלה ברחוב, ושכחה את המטרייה שלה, מותר לה להכנס מתחת למטרייה של בעלה, ואין בזה משום "לא יהיה כלי גבר על אשה", וכן להיפך.

טבעת - ענידת טבעת לצורך לקיחתה לתיקון - אם הטבעת של אשתו זקוקה לתיקון, מותר לו לענוד אותה על אצבעו שלא תאבד ולקחתה לצורך, כיון שענידתה היא דבר זמני.